24/11/2018

24 Νοεμβρίου 1940: Απελευθέρωση της Μοσχόπολης

/ Επικαιρότητα

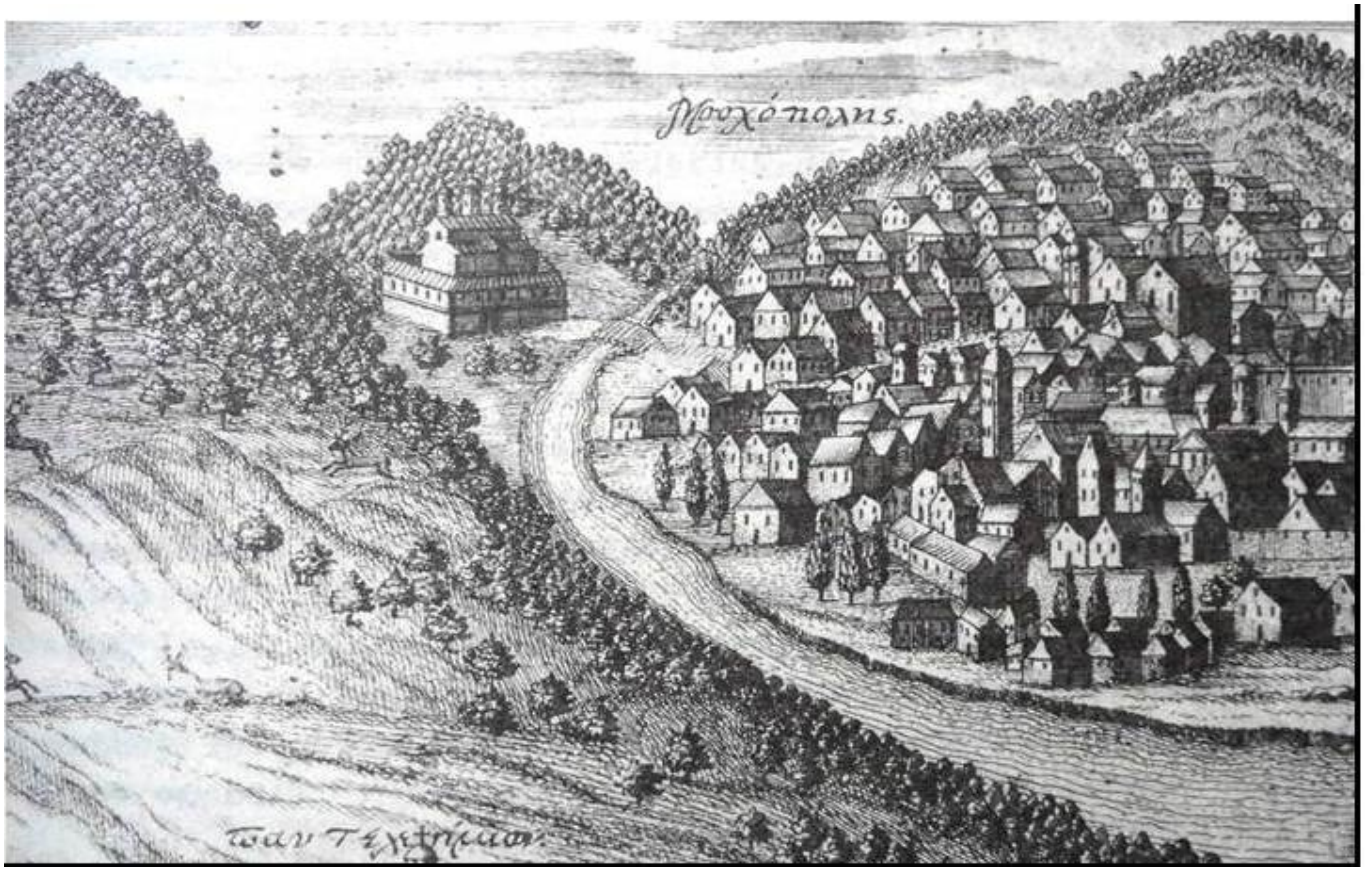

Στις 24 Νοεμβρίου 1940 ο ελληνικός στρατός (Γ΄Σώμα Στρατού) καταλαμβάνει τη Μοσχόπολη στη Βόρεια Ήπειρο. Με αφορμή την ημέρα παραθέτουμε λίγα σύντομα ιστορικά στοιχεία για την πατρίδα των μεγάλων Εθνικών ευεργετών.

Η Μοσχόπολη υπήρξε μεγάλο εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο στην Βαλκανική χερσόνησο.Βρίσκεται δυτικά της Κορυτσάς στην σημερινή νοτιοανατολική Αλβανία (Βόρειος Ήπειρος). Τον 18ο αιώνα η πόλη αναπτύχθηκε σε ένα από τα κύρια αστικά κέντρα των Βαλκανίων. Λόγω της συμβολής της πόλης στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό η Μοσχόπολη αναφέρεται την εποχή της ακμής της και ως «Νέα Αθήνα» ή «Νέος Μυστράς». Η Μοσχόπολη, σήμερα μικρό χωριό στην Βόρειο Ήπειρο, υπήρξε σημαντικό κέντρο ελληνικού πολιτισμού, κατοικημένο από ελληνόφωνους και βλαχόφωνους πληθυσμούς. Ως κέντρο πολιτισμού φιλοξένησε το δεύτερο ελληνικό τυπογραφείο στα Βαλκάνια το 1730-1731.Σχολείο στην πόλη λειτουργούσε ήδη από το 1700 με πρώτο διευθυντή τον Χρύσανθο τον Ηπειρώτη από την Ζίτσα Ιωαννίνων.Το 1724 ανέλαβε την διεύθυνση ο Γιαννιώτης Νικόλαος

Στίγμης, ενώ από το 1730 και για μικρό διάστημα ο αριστοτελιστής Ιωάννης Χαλκεύς ή Χαλκιάς.

Η λειτουργία της Νέας Ακαδημίας. Η Νέα Ακαδημία ή Ελληνικό Φροντιστήριο υπήρξε γνωστό εκπαιδευτικό ίδρυμα που λειτουργούσε στην Μοσχόπολη. Είχε χαρακτηριστεί ως ο άκρος στολισμός της πολιτείας και πρωταγωνίστησε στο κίνημα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.Το 1738 ο λόγιος Σεβαστός Λεοντιάδης,από την Καστοριά τέθηκε επικεφαλής της σχολής. Κατά την διάρκεια της σχολαρχίας του προστέθηκαν επιπλέον τάξεις και εμπλουτίστηκε το πρόγραμμα των μαθημάτων. Το 1744 η σχολή ονομάστηκε Νέα Ακαδημία και μεταστεγάστηκε σε νέο μεγαλοπρεπές κτίριο. Σύμφωνα με το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα που ίσχυε εκείνη την εποχή τον τίτλο της Ακαδημίας έφεραν μόνο εκπαιδευτικά ιδρύματα υψηλού κύρους και ποιότητας υπηρεσιών. Ανάλογα ιδρύματα λειτουργούσαν εκείνη την εποχή στην Οθωμανική Αυτοκρατορία σε: Βουκουρέστι (Αυθεντική Ακαδημία),Ιάσιο (Αυθεντική Ακαδημία), Ιωάννινα (Σχολές Μαρούτσιος, Γκιούμα), Κωνσταντινούπολη (Μεγάλη του Γένους Σχολή). Εναλλακτικά ονομαζόταν Ελληνικό Φροντιστήριο.

Το 1750 διευθυντής αναλαμβάνει ο Θεόδωρος Καβαλιώτης που υπήρξε ήδη διδάσκαλος της από το 1743. Η συμβολή του υπήρξε ουσιαστική για την αναβάθμιση των υπηρεσιών και την δημιουργία διεθνούς φήμης, όπου διδάσκονταν: γραμματική, ποίηση, φιλοσοφία και θεολογία. Για την ανάγκες των μαθημάτων συνέγραψε και μια σειρά από εγχειρίδια και βιβλία. Αποφασιστικό ρόλο έπαιξε και το τυπογραφία της Μοσχόπολης που υποστήριζε τη Σχολή και ιδιαίτερα ο ιδιοκτήτης του Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, που για ένα διάστημα δίδασκε στην Ακαδημία. Μετά την καταστροφή η Ακαδημία καταστράφηκε κατά το διάστημα του πρώτου κύματος καταστροφής της πόλης από ομάδες μουσουλμάνων Αλβανών (γνωστόν στις πηγές του 18ου αιώνα ως Τουρκαλβανών) ατάκτων το 1769. Παρόλο που η Μοσχόπολη δεν κατάφερε ποτέ να αποκτήσει ξανά την παλιά της φήμη ένα νέο σχολείο ιδρύθηκε στο τέλος του 18ου αιώνα και από το 1802 διευθυντής του υπήρξε ο λόγιος Δανιήλ Μοσχοπολίτης. Το σχολείο αυτό λειτουργούσε κυρίως με χορηγίες Μοσχοπολιτών της διασποράς, κυρίως του βαρόνου Σίμωνος Σίνα. Κατά τον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο, το 1916, πυρπολήθηκε μαζί με το μεγαλύτερο μέρος της πόλης και των μνημείων της από ομάδα Αλβανών ατάκτων. Τελευταίος διευθυντής υπήρξε ο Θεόφραστος Γεωργιάδης.

Αξιομνημόνευτοι Μοσχοπολίτες:

– Νεκτάριος Τέρπος (17ος-18ος αιώνας,†1740/41;), Ιερομόναχος και διδάσκαλος.

– Κωνσταντίνος Τζεχάνης (1740-1800), Λόγιος.

– Γαβριήλ Κωνσταντινίδης, Ιερομόναχος και Λόγιος, ιδρυτής του τυπογραφείου της Μοσχόπολης.

– Δανιήλ Μοσχοπολίτης (1754-1825), Λόγιος.

– Θεόδωρος Καβαλιώτης (1718-1789), καθηγητής της “Νέας Ακαδημίας” Μοσχόπολης και διευθυντής της από το 1750.

– Γεώργιος Σίνας (1783-1856), έμπορος και Εθνικός ευεργέτης.

– Σίμων Σίνας (1810-1876), γιος του προαναφερόμενου,
έμπορος και Εθνικός ευεργέτης.